

Zastosowanie danych administracyjnych dla lepszego kształtowania polityki w państwach Europy Środkowo-Wschodniej

W dniach 21-22 września 2017 roku w Budapeszcie odbyło się pierwsze z cyklu spotkań ekspertów z państw wyszehradzkich, Albanii, Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Rumunii, Serbii oraz Słowenii na temat dostępności danych administracyjnych w regionie. Warsztat został przeprowadzony przez Węgierskie Towarzystwo Ekonomistów (MKE) we współpracy z instytucjami naukowymi z Czech, Polski i Słowacji. Polskim partnerem wydarzenia był Instytut Badań Strukturalnych. Poniżej przedstawiamy wnioski ze spotkania. Szczegółowe wyniki zostaną opublikowane w dokumencie *policy brief*, a kolejne wydarzenia z cyklu odbędą się 30 listopada w Warszawie (organizator: Instytut Badań Strukturalnych) i 13 grudnia w Pradze.

Postsocjalistyczne kraje europejskie odziedziczyły po okresie centralnego planowania tradycję gromadzenia przez państwo bardzo wielu danych. Dane administracyjne zbierane przez urzędy podatkowe, fundusze emerytalne i inne organy rządowe zazwyczaj są dość wysokiej jakości. Tego rodzaju dane dotyczące osób fizycznych i firm mają wiele przewag nad danymi ankietowymi. Często są one bardziej rzetelne, zwłaszcza w porównaniu do badań ankietowych, w których osoby proszone są o przypomnienie sobie czegoś z przeszłości, a poza tym koszt dostępu do tak dużej próby badawczej jest względnie niewielki. Ponadto, łącząc ze sobą bazy danych można wygenerować taką ilość informacji dotyczących (zanonimizowanych) osób, której nigdy nie udałoby się uzyskać w badaniach ankietowych. Dane administracyjne mogłyby być wykorzystywane przez badaczy i statystyków z Europy Środkowo-Wschodniej na wzór Europy Zachodniej, gdzie regularnie korzysta się z nich do oceny polityk publicznych.

Czemu więc z nich nie korzystamy? Co ciekawe, jedną z przeszkód są ustawy dotyczące ochrony danych osobowych wprowadzone na początku lat 90., gdy w państwach tych na nowo wprowadzono instytucje demokratyczne. Choć badacze pracują na zanonimizowanych danych, nawet ich użycie może zostać skutecznie zablokowane przez sztywne przepisy dot. ochrony danych. Kolejną powszechną przeszkodą jest brak zaufania między organizacjami akademickimi i rządowymi, jak też w ramach samych rządów. Pewną rolę może wreszcie odgrywać stosunkowo niska skuteczność zarządzania politykami publicznymi: rządy rzadko zamawiają stosowne (tzn. rzetelne z naukowego punktu widzenia) badania dotyczące skutków prowadzonej przez nie polityki.

Sytuacja zdaje się jednak rozwijać w dobrym kierunku. Niektóre kraje zaczynają odpowiadać na wewnętrzne wyzwania lub unijne dyrektywy promujące ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego ([Dyrektywa 2003/98/WE](#) i zmieniająca ją [Dyrektywa 2013/37/UE](#)). Nowej motywacji dostarczyła Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia Komisji Europejskiej, która niedawno wprowadziła zasadę zobowiązującą oferentów ubiegających się o dostęp do Europejskich Funduszy Strukturalnych do opracowania co najmniej jednej ewaluacji w oparciu o mikrodane i metody kontryfakcyjne. [Centrum Kompetencyjne Badań Mikroekonomicznych](#) Komisji Europejskiej również aktywnie promuje wykorzystanie danych administracyjnych przez rządy państw członkowskich UE.

Inicjatywy dotyczące otwartych danych rozwijają się w coraz większym tempie w [Chorwacji](#), [Czechach](#), na [Słowacji](#) i w [Słowenii](#). Polska powołała [Ministerstwo Cyfryzacji](#), które promuje powtórne wykorzystanie danych administracyjnych, a także regularnie wykorzystuje [dane z ubezpieczeń społecznych](#) do śledzenia kariery absolwentów uczelni wyższych na rynku pracy. Największe zmiany dokonują się na Węgrzech, które w 2007 r. przyjęły ustawę 101 usuwającą główną przeszkodę istniejącą w poprzednim prawie, umożliwiając właścicielom danych przetwarzanie danych osobowych w celu ich anonimizacji.

Naukowcy mogą wzmocnić te pozytywne trendy, ukazując wartość badań opartych o dane administracyjne oraz dzieląc się nimi z decydentami i innymi interesariuszami w atrakcyjnej i zrozumiałej formule. Społeczność naukowa powinna też monitorować przyjęcie nowego [unijnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych](#) przez państwa członkowskie, pilnując, aby nie doprowadziło ono do dalszego ograniczenia dostępu do danych dla celów ewaluacji polityk i w uprawnionych celach badawczych.

autor: Ágota Scharle

tłumaczenie: Aleksandra Szkudłapska

redakcja wersji polskiej: Jan Baran, Agata Miazga

Kontakt ze strony Budapest Institute

Ágota Scharle, Budapest Intézet: agota.scharle@budapestinstitute.eu, +36 1 321 0235

Kontakt ze strony Instytutu Badań Strukturalnych

Agata Miazga, agata.miazga@ibs.org.pl, 22 629 33 82

***

Warsztat został przeprowadzony przez [Hungarian Society of Economists](#) (MKE; Węgry) we współpracy z: [Budapest Institute](#) (Węgy), [Central European Labour Studies Institute](#) (CELSI; Słowacja), [Center for Economic Research and Graduate Education – Economics Institute](#) (CERGE-EI; Czechy) oraz [Instytutem Badań Strukturalnych](#) (IBS; Polska). Projekt jest finansowany z grantu Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego.